

Meie kaukad on laukad, millel
põhja pole all ... /K. Ehin/

Piret Pungas-Kohv
Marko Kohv

2. veebruar 2026 Pärnu, kultuuriklubi Tempel

@WaterLANDS_EU

@WaterLANDS

www.waterlands.eu

Projekti WaterLANDS (nr 101036484) rahastab Euroopa Liidu Horizon 2020 uuringute ja innovatsiooni programm. Esitatud teave kajastab autorite vaateid ja Euroopa Komisjon selle eest ei vastuta.

Miks laukad?

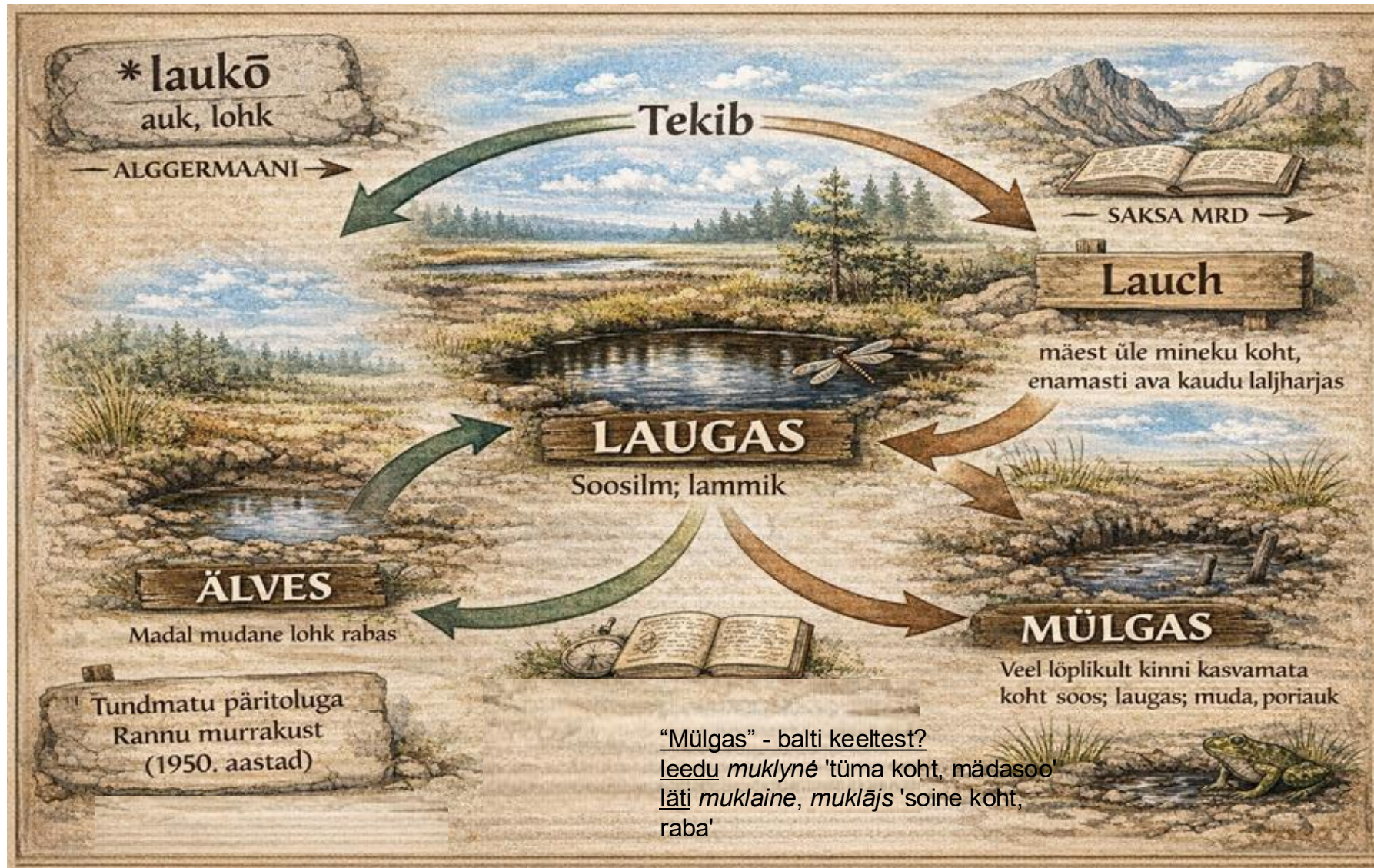
- 55 aastat Ramsari konventsiooni allkirjastamisest (Eestis jõustus 1994, 17 ala)
- 2026. aastal keskmes kultuuripärand
- kohtade teke maastikus
- kohad soomaastikus (tähenduslikult aktiivsed)
märgilised kohad soos - **laukad**

**World
Wetlands Day**
2 February 2026

**Wetlands and traditional
knowledge: Celebrating
cultural heritage**

KOHT SOOS - LAUGAS

Mis on laukad?

Video: Jaan Kronberg

Laukad:

Veekogud

Tekivad rabas

Turbapõhi

Soojärv:

Veekogud

Jäänuk

Järvesetted

@WaterLANDS_EU

@WaterLANDS

www.waterlands.eu

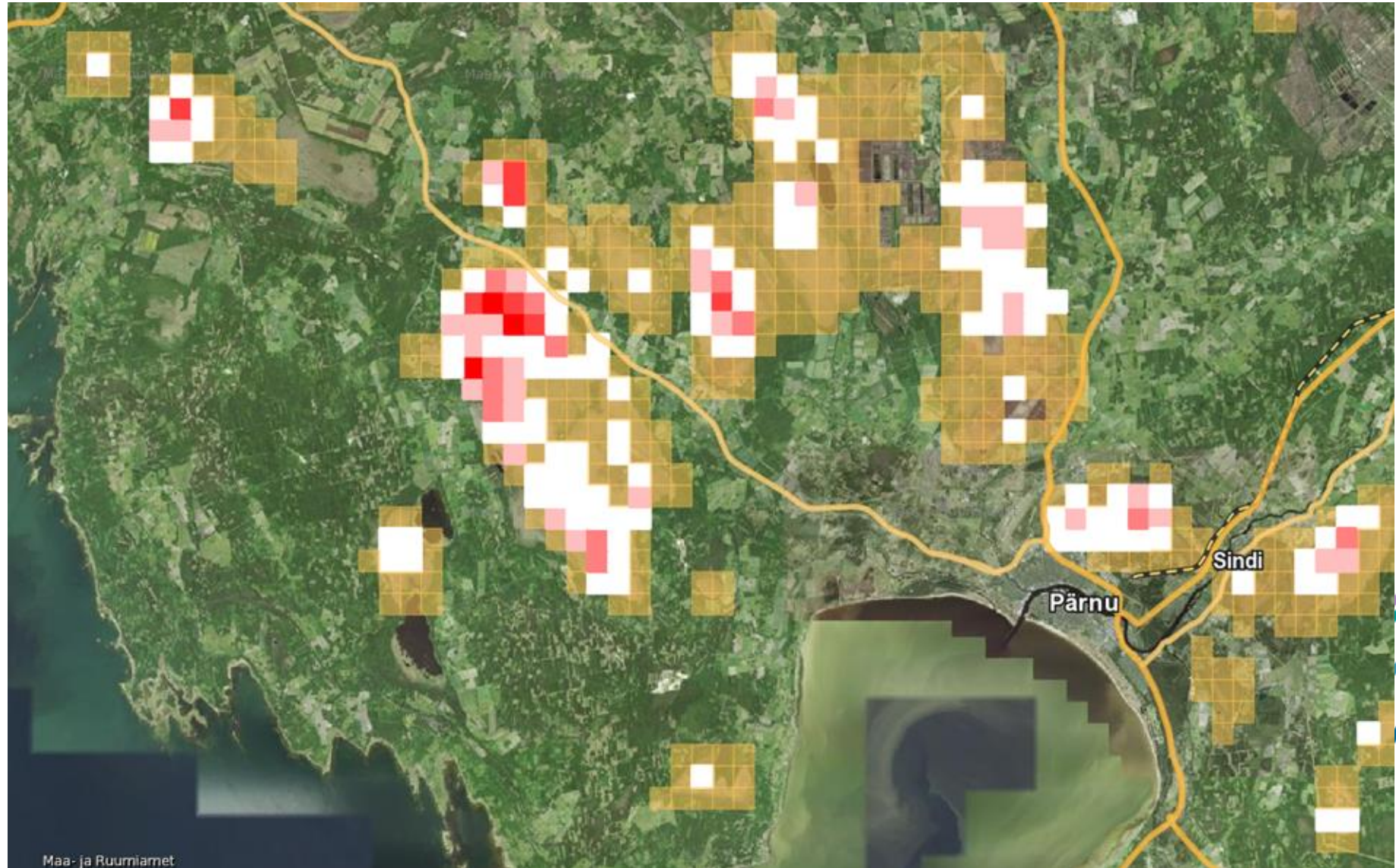
Kui palju meil on laukaid ja kus nad on?

ETAK'i andmebaasis:
ca 45 000

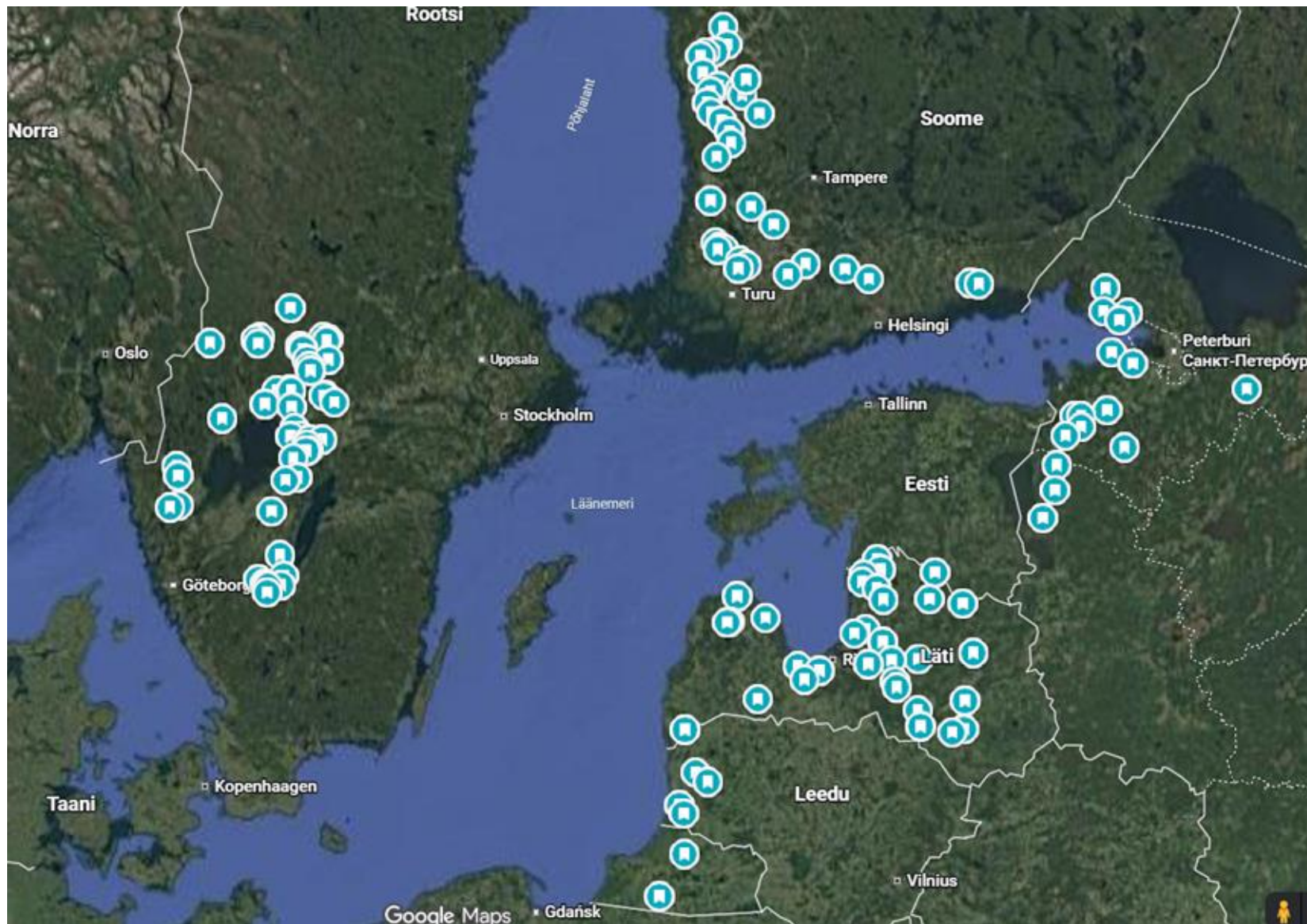
Tegelikult pakuks
45 000 - 65 000

Kõige rohkem laukaid
on Kõnnu-Suursoos

Kõige katvamad on
Nätsi-Võlla rabas

“Eesti” laukarabad mujal

MILLINE ON LAUGASTE KUVAND?

Raba! Mõnelgi tekitab ainuüksi see nimetus ebameeldivaid kujutlusi, jubedaid assotsiatsioone.

Toome näiteks mõned niisugused arvamusel, mida võib-olla igaüks on kuulnud.

- Raba on kõige halvem liik soid — see on käidamatu, mülkeline mädasoo.

- Rabas on roosteveelised põhjatud laukad, kuhu upub loom ja inimene. Kes laugaste vahele satub, eksib sinna ära. Laukad tuleb seetõttu kuivaks lasta.

- Raba kohal hõljuvad mürgised aurud, mis rikuvad tervist.

- Rabas ei ela ükski suurem loom ega lind. Vaid mürkmaod sisisevad samblamätastes ja sääseparved sumisevad soo kohal.

- Raba, kui seda aegsasti ära ei kraavitata, valgub peale metsale ja põllule, kutsudes esile üldist soostumist.

Mõtteid V. Masingult (1970, Eesti Loodus)

<https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:340575/298194/page/7>
illustratsioon USA-kratt

@WaterLANDS_EU

@WaterLANDS

www.waterlands.eu

... kuhu upub loom või inimene...

kohapärimuse andmebaasi “Koobas” põhjal üle 50 viite
enim viiteid Triinu-laukale Juuru khk-s (J. Metssalu)

tuli vanakurat järele, viis vankriga laukasse, lihtsalt tapeti; ise uputand end laukasse

- uppumine kui õnnetus
- (laste) hirmutamise
- enesetapud

Illustratsioonid: USA-kratt

Põhjatud laukad ja nende mõõtmine

Illustratsioonid: USA-kratt

@WaterLANDS_EU

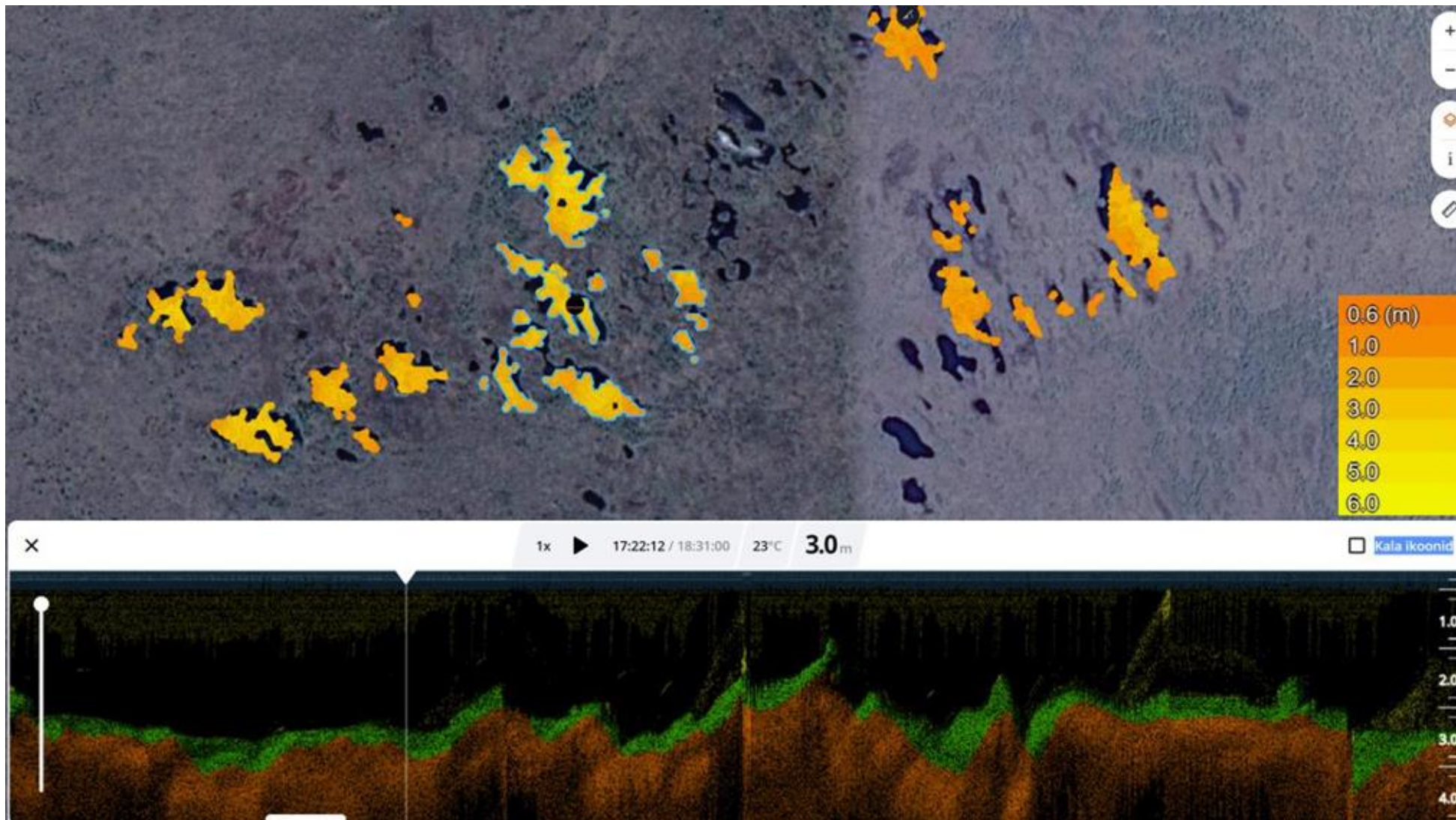
@WaterLANDS

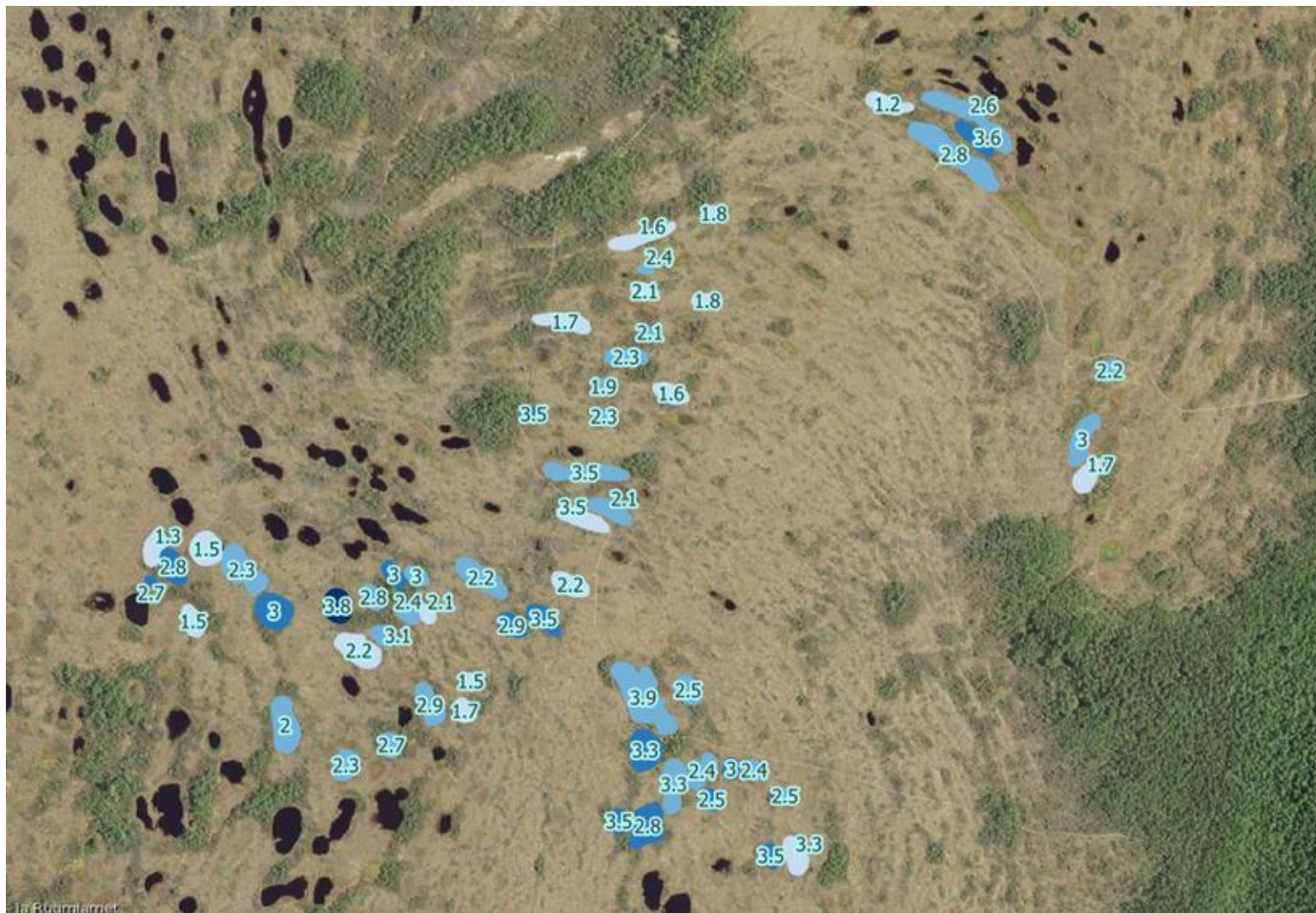
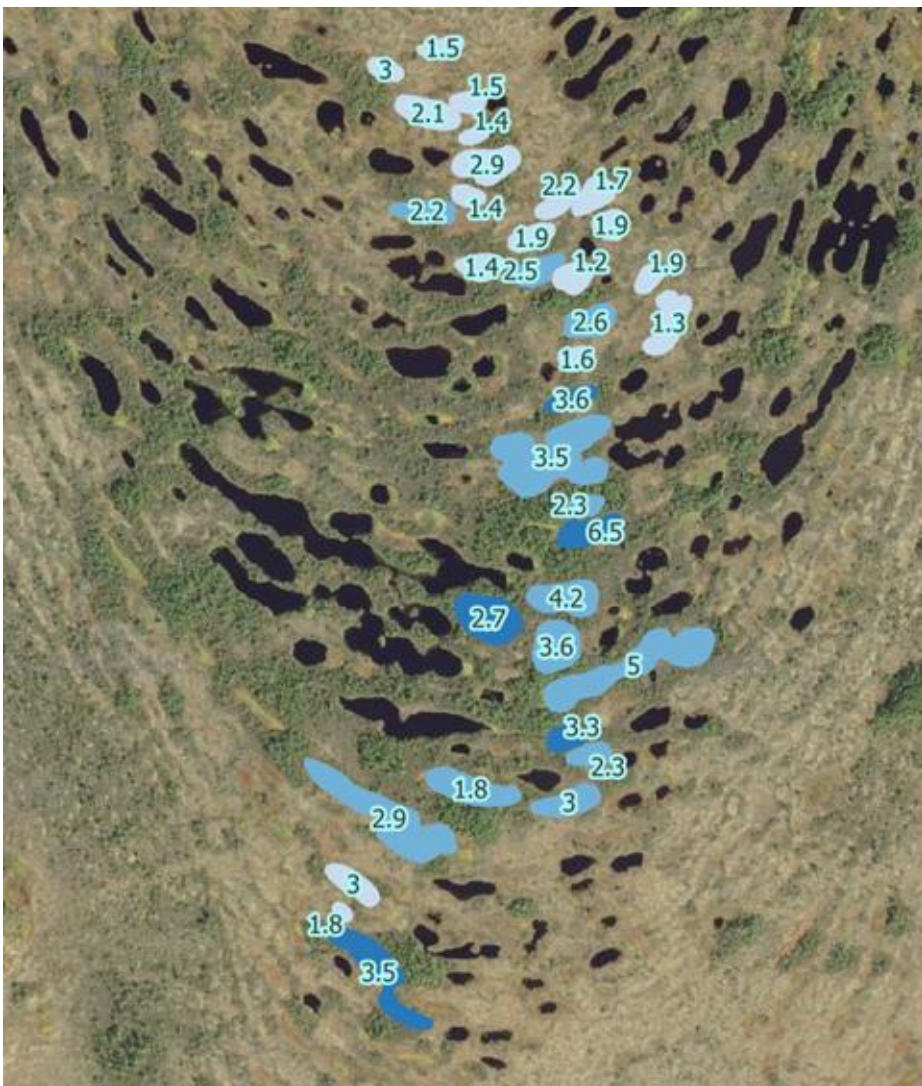
www.waterlands.eu

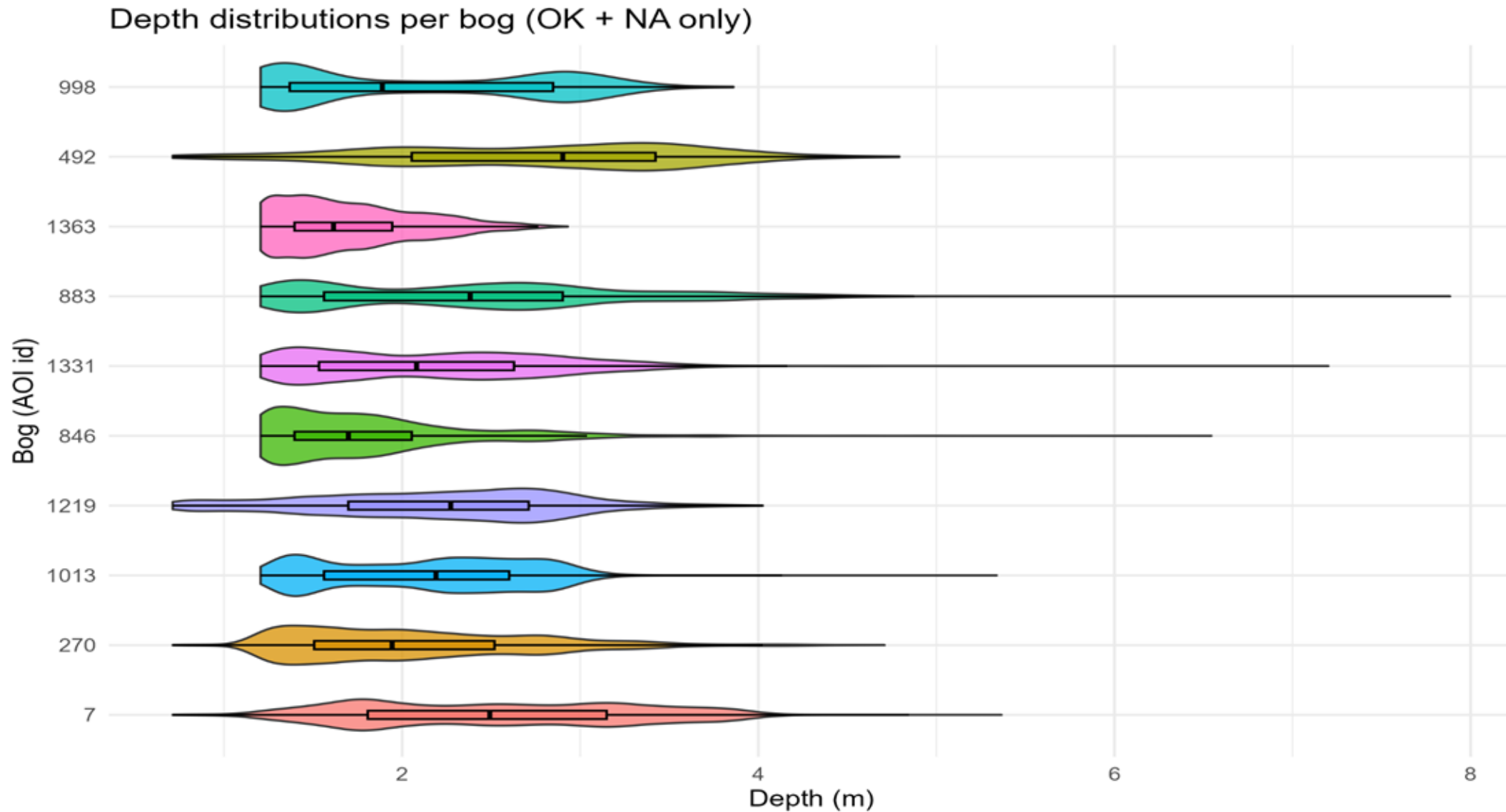
Kuidas mõõta “põhjatust”?

Mõõdetud laukad (hetkel 400 ringis)

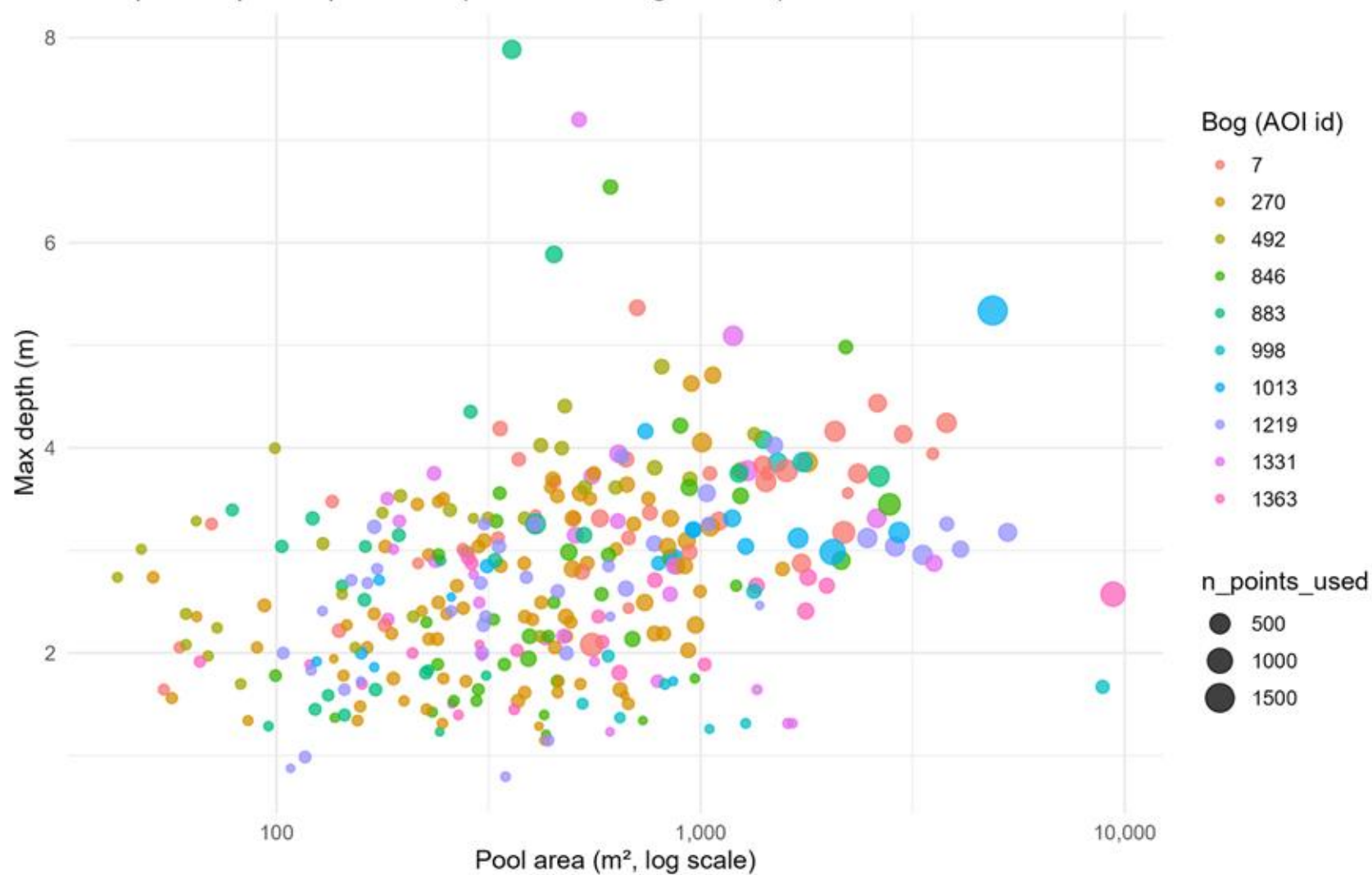

Kas laukad on eri soodes sama sügavusega?

Kas suuremad laukad on sügavamad?

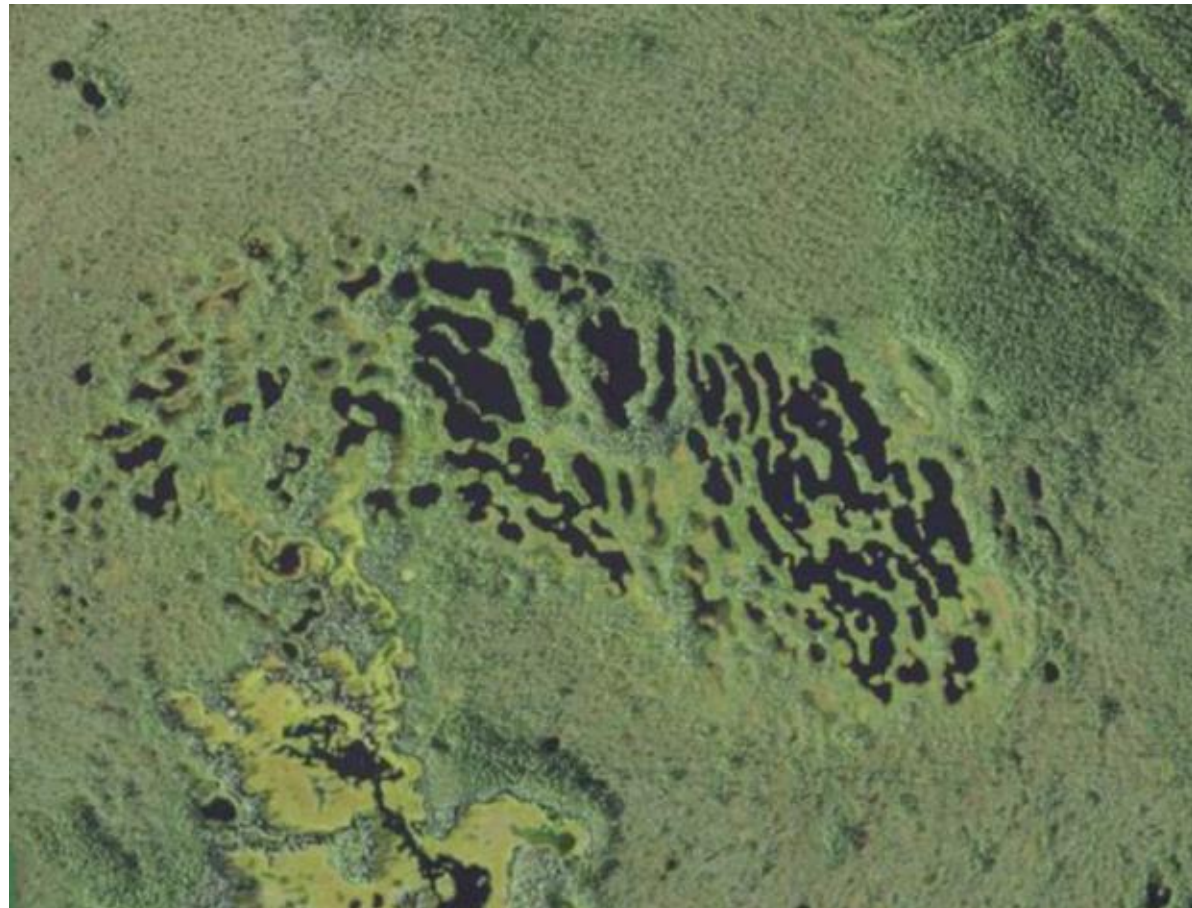
Max pool depth vs pool size (consistent bog colours)

Eksimine - Ristlaugaste lugu ja Suurlauka kuivendus

Ristlaukad Laukasooos Lääne-Virumaal

Laukasoo üks tuntumaid kohti Suurlaugas (nim ka Kuivlaugas) koos mõisakraaviga, mis on ühe olulise toponüümia ära mainitud kohalike poolt tänaseni.

Laukad on kaukad, millel põhja pole all ...

- Lauka enda omadused
- Keskkond, kus laukad asuvad
- Kultuuripärand, mis nendega seostub
- NB! Tarbime mõistlikult aastaringselt

BBC

AITÄH!

piretpk@elfond.ee
marko.kohv@ut.ee

@WaterLANDS_EU

@WaterLANDS

www.waterlands.eu

Projekti WaterLANDS (nr 101036484) rahastab Euroopa Liidu Horizon 2020 uuringute ja innovatsiooni programm. Esitatud teave kajastab autorite vaateid ja Euroopa Komisjon selle eest ei vastuta.

Kõnnu Suursoo

